

Poštnina plačana v gotovini.

NAŠ

Prava vera bodi vam luč,
materni jezik bodi vam ključ
do zveličanske narodne omike.

A. M. Slomšek.

DOM

List za ljudsko prosveto

Vsebina:

Stran

„Naš Dom“ — last Prosvetne zveze	65
Škrjanček poje, žvrgoli	66
Rdeče cvetje	66
Narodna država Hrvatov	66
Strahopetnost — v junaški obleki	68
Daj mi moči	70
Rešiteljica domovine	70
Prijetno življenje	71
Od Maribora do Čeba s splavom	72
Trbovlje	74
Varčujmo	74
Kralj noči	75
Vestnik Dekliških zvez	78
Pod Vaško lipo	78
Drobiž	80

Na platnicah:

Listnica uredništva. — Priporočilo. — Za naše knjižnice.

Letnik XVII.

Maribor.

Št. 5.

Maj 1925.

»NAŠ DOM« izhaja mesečno. Naročnina znaša za letos 12:50 Din., za Goriško in Istro 5 lir, za Koroško 15.000 aK, za Ameriko 1 dolar. Pri skupnih naročilih po 10 izvodov in več stane 1 izvod 12 dinarjev. Posamezna številka stane 1:50 Din. List izdaja Prosvetna zveza v Mariboru. Odgovorni urednik: Marko Kranjc. Upravništvo: Maribor, Aleksandrova cesta 6. Tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Rokopise je treba poslati do 1. vsakega meseca uredništvu »Našega Doma« v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

Listnica uredništva. »Maj prikima — cvetje suje — moje srce se raduje«. Bog ne daj, da bi bil letošnji majnik tako krmižljav, kakor je ta pesem »Majniku v pozdrav«. Če bo majnik kimal kakor starka zima in cvetje suval z dežjem in viharjem, se naše srce ne bo prav nič radovalo. Želim Vam, preljuba Ana, da bi v cvetočem majniku užili v lepi naravi mnogo veselja, ki pa naj bo nekoliko drugačno, kakor si ga Vi predstavljate v pesmici. — Savinjska. Najlejša hvala. Kaj pa dvogovori? — Holmski. Talent imate, samo še neizbrušen je! Verzi Vam tečejo precej gladko, misli so pa prevsakdanje. Ako se ne bodete zanemarili, bodo Vaše pesmi še natisnjene gotovo v drugih listih in ne samo v »Našem Domu«. »Spomlad« ni navadno tako pusta, kakor jo Vi opevate. V prvih dveh kiticah se samo sprehaja, kakor gospodična z novim klobukom. V zadnji kitici je Vaše modrovanje nejasno. Kaj mislite pod »srca spomlad, ki se vedno znova poraja, ki v tugi v nesreči prinaša nad, in ko ga osreči odhaja?« Druga pesem je boljša, pa žal še neizpiljena. Ker si pa zaenkrat še nisem kupil pile, imam namreč samo škarje, je tudi jaz ne morem opiliti. Mislim, da je snov, ki jo opevate v drugi pesmici, za Vas bolj prikladna, ko snov prve pesmi. Je tudi bolj fantovska! Žanetov, kakor jih Vi opevate, je precej med nami: »Ti vedno si preziral — naš resen opomin — da kdor nevarnost ljubi — bo našel v njej pogin!« Le vadite se še zanaprej pridno v pesnikovanju in se kmalu zopet oglasite! — A. Dolenc. Vaš spis ima več dobrih misli ko besedi, kar ni grajevredno. Kolikor Vas od prej poznam, ste brihtni in marljivi. Zakaj pa tako malo pišete? — Andrej G. Pomlad je potrkala tudi na Vaše srce in Vas »zdrnila iz zimskega spanja«. Veseli nas, da ste se zbudil iz dolgega spanja, mogoče so tudi Vaši domači tega veseli. Bojim se pa, da je pomlad malo preveč udarila na Vaše prsi in Vam z udarcem spravila marsikaj v nered. Tak utis sem dobil iz »rajzanja pomladi — ki zaganja drevje brst — in ko ptičice prepevajo pesmi svojih vrst«. Ako mislite, da se motim, pa pošljite kmalu kako boljšo pesem! — Noetov. »Naš Dom« hvalite. To je sumljivo. Ali veste, kaj je captatio benevolentiae? Ali Vam bo kaj pomagala, ne vem! »Zakaj se svet tako sovraži?« Polovico besedi je nepotrebnih. V trudu in znoju iščete rime in to je za sedaj vsa Vaša umetnost. Pri zadnjih dveh vrsticah: »Zato se črti zdajšnji svet, ker greh človeštvu zdaj je jed«, se morete sami prepričati o tem. Nič boljše sodbe si nisem mogel ustvariti pri sonetu »Izdajalec«. »Objema zemljo tiho mrak večerni . . . Mož vseh koraki so enakomerni« ali: »Nedolžnega izdal sem tolpi nagi . . . na dušo mojo pa preže že vrage«. »Zapel je zvon . . .« misel lepa, oblika nerodna. Potrudite se še bolj, ker brez talentov niste.

NAŠ DOM

Letnik XVII.

Maribor, maj 1925.

Št. 5.

„Naš Dom“ — last Prosvetne zveze.

„Naš Dom“ je prešel v last Prosvetne zveze v Mariboru. „Naš Dom“ je najstarejši, še izhajajoči prosvetni list na Štajerskem, kjer si je vsled svoje poljudne, pa zanimive pisave pridobil mnogo zvestih prijateljev. Posebno mladina se je ogrevala vedno zanj. Z „Našim Domom“ je združen precejšen kos kulturne zgodovine na Spodnjem Štajerskem. Izobrazbo med kmetsko mladino je širil pred vojsko skoraj edino „Naš Dom“, ki je vzgojil slovenskemu narodu lepo število prosvetnih delarcev. Starejši letniki „N. D.“ so polni člankov, pesmi, govorov, ki so jih spisali priprosti fantje in dekleta.

Vojska, ki je razdejala marsikateri dom, je razbila tudi „Naš Dom“.

Takoj po vojski so požrtvovalni ljubitelji slovenske mladine v Celju sestavili konzorcij, ki je v veliko veselje fantov in deklet omogočil zopetno izhajanje tega priljubljenega mladinskega glasila. V številnih pesmih in člankih so pozdravili stari in novi prijatelji oživiljeni „Naš Dom“. V tem konzorciju so bili: sedanji celjski g. opat Peter Jurak, tajnik SLS g. Kranjc, g. katehet Lukman in gg. celjska kaplana Lasbacher ter Krošl.

Ta konzorcij je sedaj izročil „Naš Dom“, ki je priljubljen med kmetsko mladino posebno na Štajerskem in Koroškem, Prosvetni zvezi v Mariboru, ker se je ta v zadnjih dveh letih zelo okrepila in razvila, pa ni imela svojega lastnega glasila, kar jo je precej oviralo v uspešnem delovanju. Prosvetna zveza se bo potrudila, da bo „Naš Dom“ še bolj prikupljiv na zunaj in na znotraj. Pisara lista bo ostala enako priprosta kakor dosedaj, ker se uredništvo ne bo spremenilo. Ako pa želijo prijatelji in prijateljice „Našega Doma“, da bi imel list lepšo opremo, potem naj agitirajo porsod za „Naš Dom“. Res je, da je zelo razširjen, pa vendar še ne tako, kakor bi zaslužil.

Kdor širi „Naš Dom“ med tišto mladino, ki ne mara za nobeno organizacijo med mladino, ki dorašča divja kakor necepljena sadna drevesa, kdor tej pomilovanja vredni mladini odpre z „Našim Domom“ vrata v dom prosvete in izobrazbe, ta stori važno apostolsko in kulturno delo.

Prijatelji „Našega Doma“! Napnite vse sile, da bo prišlo glasilo Prosvetne zveze v vsako slovensko hišo!

Škrjanček poje, žvrgoli . . .

Duhteč majnik nas vabi v cvetočo naravo. Polja in gozdovi dihajo mlado življenje, veselje in petje doni iz vseh vej, iz nagajivih potokov, iz svežih njiv. Spev ljubezni, čiste in svete, zveni iz vsega stvarstva.

Visoko v zrak se dviga škrjanček. Neumorno poje slavospev svojemu Stvarniku. Škrjanček nam izgine iz oči, njegovo žvrgolenje nas pa še vedno razveseljuje.

Toda — nenadno umolkne škrjanček — naglo in težko kakor kamen pade na zemljo. Če gre škrjančkov polet še tako visoko, vendar konča vedno zopet — na zemlji.

Mlada duša, kako si tudi ti podobna škrjančku v pomladi!

Pomlad zbuja tudi v tebi nove moči, mlade, neizrabljene sile trkajo v tvojih prsah, hočejo se udejestviti. Cvetje mladih moči te opaja, hrepenenje, da bi se dvignil visoko nad navadne ljudi, te omamlja.

Starejši ljudje s svojo strogo umerjenostjo, s svojim natančnim izpolnjevanjem vsakdanjih dolžnosti so ti zoperni. Njihova redoljubnost te odbija, njihova hladna — svarilna beseda te razburja.

Kakor škrjanček se dvigaš nad vso to urejeno enakomernost visoko k svojim vzorom, ki jih je zasanjala tvoja duša. V drznem poletu ti poje srce, ti vriska duša. Toda, dragi prijatelj; nenadoma umolknejo tvoje ustnice, tvoje srce se krči bolesti — tvoje oči iščejo obupno opore — tvoje moči omagujejo — s strašno naglico padaš iz svojih mladostnih sanj nazaj na trdo zemljo, med vsakdanje ljudi in razmere.

Tvoji upi so ostali neizpolnjeni, tvoji načrti nedovršeni, tvoje moči so oslabele. Vsled tega nikar ne obupaj! Tam kjer si, bodi zadovoljen, izpolnuj zvesto in z veseljem svoje stanovske dolžnosti, skušaj pomagati bližnjemu! Notranje zadovoljstvo in notranja sreča ne izvirata iz preziranja bližnjega in iz poviševanja samega sebe, ampak iz zavesti, da smo svojo dolžnost zvesto izvršili in iz zavesti, da smo nesebično koristili sočloveku.

A. Boštele:

Rdeče cvetje.

V zarji večera
ostre čeri
rdijo ko kri . . .

V belini snega
na sivi skali
rdeča roža cveti . . .

Kdor mnogo ljubi
mного trpi.
Joj, koliko rdečega cvetja
na naših planinah cveti!

M. K.

Narodna država Hrvatov.

Letos se pripravljajo Hrvati na velike slavnosti. Praznovali bodo tisočletnico začetka hrvatskega kraljestva. Listi so pisali, da pride kralj Aleksander I. tedaj v Zagreb, kjer bo kronan za kralja.

Hrvati se dobro zavedajo, da so imeli nekdaj svojo državo, svoje kralje, zavedajo se, da so igrali odločilno ulogo v vojski z Benečani, s Turki in raditega se tako težko uživijo v novo državno skupnost. Toda dolgo, dolgo je že tega, odkar je Hrvate vladal od tujih držav neodvisen, hrvatski kralj.

Ko so se naselili Hrvati v svojih sedanjih bivališčih, so bili razdeljeni v male skupine, ki so jih vodili starešine. V vojski se je pa več plemen združilo v večjo oblast. Prvo tako večjo oblast je ustvarilo plemo z imenom Hrvat.

Med različnimi oblastvi moramo posebej omeniti dve knježevini: Dalmatinsko in Panonsko Hrvatsko. Knez Panonske Hrvatske je imel svoj sedež v Sisku, knez Dalmatinske Hrvatske najbrž v bližini Splita. Dalmatinska Hrvatska je bila najprej pod carigrabsko, a pozneje pod frankovsko nadoblastjo, pod katero je prišla tudi Panonska Hrvatska, ki jo je prej tiščal avarski jarem.

Toda dalmatinski Hrvati si nadoblasti Frankov niso vzeli preveč k srcu. Na papirju so jo priznali, sicer so pa živeli zelo svobodno življenje. Hrvatski knez Trpimir se je ponosno imenoval »po božji pomoči knez Hrvatski!« (ne pa mogoče po milosti frankovskih vladarjev) in svojo državo je nazival »hrvatsko kraljestvo«. Tako beremo v stari latinski listini od l. 852. Hrvati so postajali vedno bolj samozavestni in svobodoljubni. Raztrgali so vse vezi s frankovsko državo, bili so pa še preslabi za samostojno življenje in zato jih je priklenil Carigrad na sebe.

A Hrvati niso mirovali. Knez Branimir se je l. 879. obrnil do papeža Ivana VIII. s prošnjo za posredovanje pri carigrabskem cesarju, a obenen je izrazil svojo in hrvatskega naroda udanost do papeža.

Papeževo posredovanje je bilo uspešno. L. 880. je car Bazilij proglasil Dalmatinsko Hrvatsko za neodvisno državo. Ta mlada država se je junaško otresla svojih nevarnih tekmecev na morju, Benečanov, ki so morali celo plačevati davek hrvatskemu vladarju. Država bi bila gotovo kmalu razpadla, ako ne bi bila dobila modrega in močnega vladarja. To je bil knez Tomislav.

Tomislav je bil močne postave in odločen vladar. Madžare, ki so poteptali Koceljovo državo in Panonsko Hrvatsko, je pregnal iz svoje knježevine in jih zapodil tudi iz severnih sosednih pokrajin. Te kraje je združil sedaj s svojo državo, ki je segala do Drave.

Tomislavova moč je naraščala od dne do dne. V dobro urejeni vojski je imel 100.000 pešcev in 60.000 konjenikov, 80 velikih vojnih ladij je čuvalo morsko obrežje. Na vrhuncu svoje moči je Tomislav proglasil l. 925. s papeževim privoljenjem svojo državo za neodvisno hrvatsko kraljestvo. To kraljestvo se je raztezalo po Dalmaciji, Bosni do slavonske ravnine in po Panoniji do Drave.

Sovražniki niso mirovali. Posebno Benečani so hlepeli po maščevanju. Po Tomislavovi smrti je bilo največ preprirov in vojsk radi Dalmacije. Včasih so zmagali Benečani, navadno pa Hrvati.

Svoboda neodvisnega hrvatskega kraljestva je prišla v veliko nevarnost po smrti Štefana II. l. 1090. V državi je zavladal nered, ki ga je znal izkoristiti madžarski kralj Ladislav. Na povabilo nekaterih hrvatskih plemenitajev je udrl z vojsko na Hrvatsko, ki si jo je, izvzemši Dalmacije,

podvrgel brez posebnih bojev. Za hrvatskega kralja je postavil svojega nečaka Almoša. Komaj je Ladislav zapustil Hrvatsko, je imel tudi kralj Almoš zelo neprijetno stališče. Hrvati v Dalmaciji so si izbrali namreč svojega kralja Petra II, ki je kraljeval v Kninu. Kmalu je združil vse Hrvate okoli sebe. Almošu je postal hrvatski prestol prevroč in je radi tega pobegnil nazaj na Ogrsko. Toda Ogrji se niso hoteli odpovedati Hrvatski. Ladislavov naslednik Koloman je z močno vojsko vdrl na Hrvatsko, kjer je premagal zadnjega kralja hrvatske krvi Petra I. 1097. Peter je v tej bitki padel. Hrvati niso videli drugega izhoda, ko da so se popolnoma udali Kolomanu.

L. 1102. je dvanajst hrvatskih plemenitajšev, zastopnikov hrvatskega naroda, izvolilo Kolomana za hrvatsko-dalmatinskega kralja, ki je obljubil, da se bo, četudi je že bil kronan za ogrskega kralja, še posebej pustil kronati za hrvatskega kralja, kar je res še isto leto izvršil v Biogradu v Dalmaciji. Koloman je tudi obljubil, da bo vse hrvatske zadeve reševal na hrvatskih saborih, potrdil je obenem hrvatskim plemenitajšem njihove pravice.

Narodna samostojna država hrvatska je prenehala. Združena je bila z Ogrsko in z njo delila tudi njeno usodo. Hrvatska država je imela približno dva milijona prebivalcev. Na znotraj je bila večinoma urejena po posameznih plemenih. Ta plemena so se med seboj večkrat sprla, kar je seveda škodovalo skupni državi.

Vodstvo plemen so imeli starešine. Iz teh starešin so se razvili plemiči. Hrvati imajo torej pristno domače plemstvo.

Plemiči, meščani in kmetje so bili svobodni. Sužnji so bili vojni ujetniki, ali tišči ljudje, ki so jih kupili drugod. Suženjstvo je ostalo dedno.

Kralj ni imel stalne prestolice. Večkrat je kraljeval v Kninu, Klisu, Biogradu in v Solinu. Na dvoru je bil uradni jezik hrvatski.

Kraljev sovset so tvorili bani, župani in škofje. Pri vsaki važnejši stvari je kralj sklical narodno skupščino, s katero se je posvetoval o važnih zadevah.

Prosveto v hrvatski državi so širili menihi-benediktinci. Vzgjajali so po samostanskih šolah narod, ga učili najpotrebnejših stvari, obenem pa tudi prepisovali stare rokopise.

Hrvatski narod, ki je bil že od nekdanj državotvoren, bo sčasoma tudi naši narodni državi trdna opora.

I. M. Strahopetnost — v junaški obleki!

Vozil sem se na železnici. Tu je sedel mož in mirno, brez besed, kadil svojo pipo. Tedaj je njegova žena začela nekaj iskati v svoji košari. Pri tem je vstala s sedeža, se obrnila sem in tja in v tesnem prostoru nehote in nevede, slučajno, zadela ob pipo svojega moža. Nesrečno naključje! Pipa je padla na tla — in se razbila! Sedaj bi morali videti prej tako mirnega moža! Naravnost zbesnel je; začel je divje kričati, zmerjati in kleti in malo da se ni dejanjsko lotil prestrašene žene. Ta je sedela vsa osramočena, ko je razburjivi in surovi mož razlival nad njo v pričonas sopotnikov celo ploho psovka in kletvic. Vsem nam je bilo mučno, da mož zaradi malovredne pipe tako besni in napravlja takšen škandal!

Ali ne tiči v resnici v človeku žival? To so divji, siloviti nagoni, ki, če jih ne krotimo in brzdamo, pri prvi priliki liki hudournik butijo z vso divjostjo na dan. In na žalost pogosto smatramo to nebrzdano divjanje slepih nagonov za — junaštvo! V resnici je to ravno nasprotno od junaštva: živalski nagon je obvladal in zaslužnil duha in voljo, žival je zmagala nad človekom! Volja je postala dekla slepega inštinkta, strahopetno je pobegnila v kot pred živalskim nagonom — a najbolj čudno je to, da se sramotni poraz duha in volje potem pogosto prikazuje v ulogi srčnosti in junaštva! Strahopetnost se odene v junaško obleko!

Vzemimo drug primer. Človek se je upijanil, premagal ga je alkohol. Zmagala ga je slast po pijači, volja ni imela dovolj moči, da bi ob pravem času rekla: stoj! Volja je podlegla nagnjenju. Nagnjenje ima tudi žival, voljo ima samo človek. Žival je zmagala nad človekom, živalski nagon nad razumom in voljo. Ali ni to najhujši poraz za človeka? Toda čudno! Kolikokrat vidimo, da se pijančevanje smatra za nekaj moškega, junaškega — strahopetnost se obleče v junaško obleko! Popivanje se nam zdi nekaj fantovskega, moškega, junaškega, in pri tem vendar vidimo, da je pijanec največji slabič, mevža, človek brez moči in volje! Pijanec — pa junak, to je, kakor bi se zajec oblekel v levovo kožo!

Tretji primer. Dobi se kak mladenič, ki živi razbrzdano in je preslab, da bi živel zdržno, a zopet prestrahopeten, da bi prevzel nase dolžnosti zakonskega stanu. Slabič! A čudo čudovito! Slabost in strahopetnost se odevata v obleko možatosti, resnično možatost in junaštvo pa smatramo za slabost in strahopetnost.

Kristus je učil na gori: »Slišali ste, da je bilo rečeno: Oko za oko in zob za zob. Jaz pa vam rečem: Ne upirajte se hudemu; temveč če te kdo udari po tvojem desnem licu, ponudi mu še drugo.« — G. Papini v svoji lepi knjigi »Zgodbe življenja Kristusovega« pripominja k tem besedam: »Kdor žalitve ne povrne s hudim in tudi ne zbeži pred njo, pokaže s tem več notranje moči, več obvladovanja, več resničnega junaštva, nego oni, ki se v divji besnosti vrže na žaljivca in mu žalitev dvojno povrne. Če ostaneš miren, ne da bi se zdel brezčuten ali top, če si mil in vendar ne strahopeten — potem vzbudiš spoštovanje... Samo, kdor se je sam premagal, more premagati sovražnike, samo svetniki ukrotijo volkove, samo kdor je preobrazil lastno dušo, more spremeniti duše bratov in pripomoči k temu, da bo svet za nas vse manj poln bolečin.«

To je resnično junaštvo: zmaga volje nad nagnjenji. To je resnična prostost: vlada duše (duha) nad nagoni. To je resnična omika: vladarstvo človekovo nad lastno naravo!

Do tega vladarstva nad lastno naravo pa pride človek le potom samopremagovanja. Samo toliko boš v nravni spopolnitvi (v obvladovanju lastne narave in s tem v poboljšanju samega sebe) napredoval, kolikor se boš samopremagoval.

Največje zlo naše dobe je, ker se znamo preslabo samozatajevati. Najvažnejša naloga vzgoje je: učiti mladino samozatajevanja. »Vzgajati, to ni nič drugega, kakor mladino naučiti, da zna krotiti in obvladovati svoje nagone«, pravi jezuit Anton David. Samo toliko je vreden človek, kolikor je napredoval v samopremagovanju.

Geslo moderne dobe je: »Izživeti se! Vse si dovoliti, ničesar si odreči. Prostost strastem!« Toda to je napačna prostost, ki vodi v hlapčevstvo duha in vesti. Prostost duha, prostost vesti, to je prava prostost; a do nje se pride samo potem samozatajevanja. Tudi moderni pisatelj John Stuart Mill pravi: »Ne dvomimo, da bodo nekega dne zopet otroke in mlade ljudi po načrtu navajali na samozatajevanje in jih kakor v starem času, učili premagovati nagnjenja, kljubovati nevarnostim in prostovoljno trpeti bolečine.«

Krotiti strasti bo zopet veljalo za moško in možato a prostost strastem bo stala pred nami razgaljena kot strahopetnost, ki se je po krivici oblekla v junaško obleko!

Višavska:

Daj mi moči.

Moja misel velika in lepa —
dan za dnem skozi polja roma:
polja ta, so tako prostrana!
A so pusta, neprekopana;
kamor ozrem se — delo povsod.
Toda, Ti veš kako sem slabotna,
daj mi moči — Gospod!

Rešiteljica domovine . . .

Stiskani in obupani Franciji, katere so se v petnajstem stoletju hoteli Angleži z vso silo polastiti, je postala rešiteljica mlada, neuka kmetska deklica — sedaj slavna Ivana d'Arc.

Z mečem v desni, z zastavo v levi roki, je šla pogumno v krvavi boj za osvoboditev domovine. Pod njenim spretnim vodstvom je bil sovražnik sramotno poražen in mlada junakinja je za svoje nadčloveško delo prejela plačilo — sežgali so jo kot čarovnico na grmadi . . . Tako je svet poplašal njeno junaštvo!

Po smrti pa so zaslovela vsa Ivanina velika dela po vsem širnem svetu. Danes je ponosen na njo ne le francoski narod, ampak ves katoliški svet, ponosna so na njo tudi slovenska dekleta, ki jo slavijo kot svojo patrono.

Vse lepe in najlepše čednosti, ki morejo krasiti žensko bitje, so dičile našo junakinjo. Bila je kakor angel v telesu; s svojim lepim, čistim in bogaboječim življenjem je čudovito vplivala na moralno izprijeno vojaštvo, kateremu je poveljevala in kljub majhnemu številu vojaštva je izšla iz boja kot zmagovalka.

Lepo, čisto in bogaboječe življenje! To je na bl. Ivanki najznačilnejše, kar bi naj vsako slovensko dekle imelo vedno pred očmi. Tudi našo domovino zalezuje sovražnik — siloma ji hoče izruvat mir in blagostanje, ki stoji in pade z moralo . . .

Slovensko dekle — bodisi v mestu ali na deželi — ali ne slišiš obupnega klica svoje domovine. Če ji kot junakinja ne priskočiš na pomoč, je lahko kmalu zapečaten njena in tudi tvoja usoda . . .

Potrditi se mora žalostna resnica, da se slov. ženska mladina odtujaše sama sebi, svoji domovini in svojemu ljudstvu, zlasti ona — od katere jih sto in sto pričakuje vsestranske pomoči. Prosti čas posveča čitanju pogubonosnih romanov, ki ji zastrupljajo dušo in srce, razvedrila išče po raznih zabavališčih, od koder se često vrača duševno in telesno uničena... Koliko ženske mladine dan na dan vsled tega propada!

Sveča se le ob sveči užge! Kdor nima pravega duha, ga ne more drugim deliti, kdor ni sam vzgojen, ne more drugih vzgojevati. — Ko se bodo dekleta v polni meri zavedale, da so poklicane zanesti novega oživljajočega duha v zasebno in javno življenje, takrat smemo upati na časni in večni blagor svoje domovine.

Vse naše dekliške organizacije, ki ta mesec proslavljajo svojo patrono, naj tvorijo armado — pred katero bo trepetal sovražnik, armado, ki bo s plemenitim, vztrajnim delom, pogumom in požrtvovalnostjo rešila slov. domovino — propada!

M. A.

Prijetno življenje.

Različni so vzroki, da silijo ljudje s kmetov v mesto, v tovarne in v tujino. Med drugim tudi zato, ker se jim zdi, da je na kmetih dolg čas, v mestu pa veselo in prijetno življenje.

Deklica po imenu Selma, ni hotela več služiti na kmetih in je nekega dne rekla: »Jaz ne ostanem več pri kmetih; prijateljica mi je tudi rekla: Selma! Kako lepo ime, potem pa v kravji hlev!« — Pogosto se sliši: »Kaj si le tako neumen in garaš za kmeta; pojdi z nami v mesto, tam je vse drugačno, veliko lepše življenje!« (Weigert: Das Dorf entlang.)

Dolg čas je ljudem na kmetih? Morda res. Toda tudi po mestih je dolgega časa dovolj, morda ne manj ko na deželi. V mestu sicer imajo marsikaj, česar zunaj ni. Vendar je vse tisto umetno napravljeno in kaj hitro izgubi svoj čar. Na deželi pa imaš božjo naravo in to je krasota, ki nič ne stane in je vedno prikupljiva. Ljube, cvetoče pomladi, bujnega poletja, resne jeseni, se človek ne naveliča. Ako bi se šel kmet zabavat v mesto, bi se le nemiren in potrtn vračal domov. Meščan pa potrebuje in išče počitka med kmeti in se od onod vrača pokrepčan k svojemu delu.

Nekdaj so imeli na kmetih še bolj zanimivo delo ko zdaj, ker so sami izdelovali skoro vse; po svetu so malo hodili, mest je bilo manj in kmetski človek se je v njih težko udomačil. Ljudje so manj vedeli za svet in zato jim je manj hodilo na misel, da bi zapuščali dom. Dandanes živi kmet popolnoma v novih razmerah, posebno če upoštevamo to, da je prost, ne pa podložen grajščaku kakor nekdanj. Raznih opravil, katera so nekdanj spremljale lepe stare navade, zdaj ne pozna več. Zato bi moral svoj dom po novem, toda okusno opremiti in vsako novo opravilo z lepimi navadami preplesti.

Pojejo naj se dostojne pesmi; pripovedujejo naj si, kar je kdo čital, zlasti povesti in pravljice iz mladinskih knjig in iz misijonskih poročil: zastavljajo naj si naloge in uganke; s pomenljivimi obredi naj obhajajo praznike in godove; tudi kakšna igra je lahko prav zabavna,

samo da se ne sme igrati s strastjo ali pa za denar. Nikdar se naj mladina ne vadi kvartanja ali kakšnih prepovedanih in nedostojnih iger! Primerne igre so: domino, šah, mlin, še bolj pa nedolžne tekme na livadah. V lepem letnem času bodi naša zabava sprehod po polju ali v gozd, včasih s knjigo, včasih v družbi in s petjem. Naši predniki so obhajali vsak ljudski praznik ne v zakotni krčmi, ampak na prostem pod vaško lipo.

Skrbimo za okras stanovanja, da bo res vabljivo! Nekdaj je bila miza gladka — javorjeva, stoli okusno izrezljani, postelja, omara, zibelka, cele umetnije, podobe po stenah pomenljive, nad okni police, za tramovi razno orodje, v kuhinji sklednik in žličnjak, vsaka posoda in vsako orodje okrašeno. Kamor si pogledal, kar si v roko prijel, vsaka stvar je imela nekaj domačega in ljubkega na sebi. Zdaj najdeš v hiši par podob in fotografij, vse skoro brez umetnosti; nerodna omara, miza, postelja, vse kakor dolgočasni, grdi zaboji. Fantje in dekleta, le malo premislite, kako bi se dalo vašo hišo po ceni napraviti prijaznejšo!

Vsak fant naj se v prostih urah poloti tudi kakšnega postranskega dela: sadjarstva, čebelarstva, mizarskega, kolarskega ali kaj podobnega. Ravnotako naj se vsako deklo v kakšnem ženskem delu posebno izuri. Tako bo imel vsak tudi na kmetih veselja in zabave.

Mnogo lepih ur bomo imeli, aki se pri društvih trudimo, da nam prireditve dobro uspevajo: gledališke predstave, telovadni nastopi, petje, godba, govori. Ni vse eno, kako se vse to vrši. Kjer se dobro pripravljajo, imajo fš tudi užitek.

Največ tistih ugodnosti, katere imajo mestni ljudje, mi na kmetih pa ne, nam pa nadomeščajo dobre knjige in listi. Razveseljujejo nas, plemenitijo nam srce, učijo in vodijo nas, aki jih znamo prav rabiti. Brez knjig in listov noben kolikor toliko zaveden človek ne more več biti, četudi je kmet ali kmečki delavec. Zakaj ne? Ker za sedanje razmere premalo ve, se drži vsega po starem tudi takrat, ko se ne bi smel, in se mu delo po starem načinu ne splačuje več. »Če je bilo prej tako dobro, zakaj zdaj ne bi bilo več!« — Tako govorjenje ni vselej pametno. Zdaj imajo kmetje drugačen plug ko stari Slovani, drugače ravnajo z žižino, drugače s sadjem, vinom, s čebelami, kakor nekdanj. Na isti njivi pridela kmet dandanes trikrat toliko ko v starih časih. Odkod to? Izobrazba in iznajdbe so to storile.

Ni pa vse, kar v knjigi bereš, primerno za vsak kraj. Knjiga je napisana za celo deželo, za hribe in doline, za lahko in težko zemljo. Ti pa moraš poskušati, kaj je za tvoje posestvo najboljše. Poskuse na veliko dela država ali društva. Zato je potrebno, da naši fantje obiskujejo kmetijske šole in tečaje, dekleta pa gospodinjske tečaje.

Taka mladina bo napredovala, pa bo tudi znala ceniti srečo kmetškega življenja. Ali znate ono pesem: »Veselo je res na deželi, mi hiša na tratci stoji...?«

Od Maribora do Čeba s splavom.

»He! vstani, ti klada zaspana!« Te besede so me s pomočjo krepke bunke vzbudile mračnega in meglenega jutra, ko sem pod nizko streho

male ute na splavu zaspal nekaj ur. Umil sem se v mrzli ter umazani Dravi in odšel v gostilno k zajtrku. Zbranih je bilo že večje število splavarjev in krošnjarjev, ki so prenočevali v prvem nadstropju. Vsi so bili zaspani in sitni.

* * *

Po dolgem kričanju in pehanju semtertja smo vendar enkrat na prosti vodi. Žadaj sem na levi strani pri petem veslu. Valovi udarjajo ob les, skrivnostno se pomenkujejo. Kako krasno je takole sloneti na veslu ter gledati tja v valove in sanjariti. Sredi vođe smo, obdani z vencem drevja, ki raste na obeh straneh Drave. Daleč smo že iz okuženega mariborskega zraka, sredi pomladanske narave. Tam gori obdeluje pridni delavec-viničar svojo krasno slovensko grudo. Tu na Dravi zaropota zdaj pa zdaj mlin svojo enakomerno pesem. Mi pa gledamo gorice in mlino, kako se pomikajo mimo nas. Razgovarjam se s sodrugom na desni. Moj rojak je. Nagel in rezek sunek pretrga vse. Splav se suče. Zdaj sem jaz tam, kjer je bil prej krmar. Nasedli smo na pesek. Bog se nas usmili, sedaj bo pa kletvic, da bo Drava ječala.

Dolnik, krmar, vpije, se jezi, preklinja splav, Dravo, preklinja ves svet. Niti Boga ne pozabi. Hitro je prekinjena lepa vožnja. Gremo v mrzlo vodo, ki sega daleč čez kolena. Samo v spodnjih hlačah smo. Vzdigujemo. Polurni trud je zaman. Vržemo v vodo za splav privezan velik in debel hlod. Imenujemo ga »konj«. Takole, zdaj se premiče, se suče, zdaj dol, zdaj gor, na desno, na levo. Zdrkne. Spet se lepo vozimo kot prej, hlače se suše na toplem majniškem solncu. Treba bo okrepčila. Ker ni zame na mojem mestu veliko dela, zakurim na splavu na kamenitem dnu. Ogenj prasketa. Sklenemo da ob najbližnjem pripravnem mestu pristanemo.

Čez pol ure složno sedimo na splavu, ta na veslu, drug na tleh, onile tam si je napravil majhno klop, četrti se je zvalil v čoln, ki se šopiri na sredini splava. Vsi obedujemo ter povživamo kosilce. Midva z očetom sva si napravila polento, ki jo pomakava v zabelo. Ta in oni ima kos slanine in hleb črnega rženega kruha.

Spet jo mahamo po mokri, vodni cesti. Ptuj je za nami, slišim, da se peljemo mimo Zavrč. Onale hiša tam daleč spodaj pa je ormožka bolnišnica.

Polagoma se približuje večer. V Ormožu se ustavimo. Odidem večerjat v gostilno. Vrnem se takoj. Ne morem prenašati zaduhlega zraka, zadirčnega smeha in ropota teh razvpitih beznic. Pod uto na splavu si napravim ležišče ter se ogrnem s koco. Prijeten duh svežih smrekovih desk me kmalu zaziblje v sladke sanje.

Prihodnji dan nas je dež neusmiljeno pral. V Varaždinu smo prespali noč in pričakali zopet lepo vreme. V veselem razpoloženju smo priplavali do Dolnje Dubrave v Medjimurju, kjer smo morali splav ustaviti in iti k zdravniku. Taka postava je namreč, da se mora vsak splavar, ki hoče nadaljevati pot, oglasiti pri zdravniku, ki ga preišče. Kdor ni zdrav, se mora vrniti domov.

Odpustiti smo morali nekaj splavarjev, v nadomestilo pa smo sprejeli ravnotoliko Hrvatov, ki navadno čakajo v bližini pristanišča na delo.

Vožnja postaja dolgočasna. Vedno enolika pokrajina, vedno ravno polje, zraven mene pa klepetav Hrvat, ki mi je postal proti večeru že neznosen. Vesel sem bil, ko je napočil mrak. Hrvate smo odpustili in iti so morali nazaj domov 12 ur peš.

Prihodnje jutro zvežemo dva in dva splava skupaj (bilo jih je šest) ter se odpeljemo. Obljublja se lep dan. Drobni pevci ob obali tekmujejo v petju. Za nami ostane Pitomac z Barčem. Tu nas že srečujejo večje ladje, osebne in tovarne.

Čez dva dni smo prišli do Donave. Videli smo, da je silno narasla ter udrla od leve strani sem čez močvirje do Drave. Vzbuja se nam strah. Dospemo do pravega izliva Drave v Donavo. Po Donavi gre dosti hitreje nego po Dravi. Do mraka smo v Erdutu.

Našim očem se nudi prav žalosten razgled. Vse daleč na okoli je poplavljeno, voda vdira v hiše, po polju plavajo kosi pohištva. Mirno so plavali naši splavi po mogočni Donavi in prej ko sem mislil smo bili v Čebu, kjer smo splave zapustili, jih prodali in se vrnili z vlakom domov v zeleno Dravsko dolino, kjer sedaj v prijaznem sv. Ožbaltu ob Dravi obujam stare spomine na vožnjo po splavu.

A. Boštele:

Trbovlje.

Hoj, kam može?
»Za kruhom« ...
Tiho kakor sence gredó,
ogenj pritajen
v očeh jim gori,
nič ne greje,
samo skeli ...

Sekiro na rami
in lučko v rokah,
sključeni
kakor pod silnim bremenom
drug za drugim
tiho gredó
v črno zemljo
za kruhom ...

Belko:

Varčujmo!

Tovariši varčnosti so: samozatajevanje, prevdarnost in modrost. A zdi se, da je sedanji svet popolnoma pozabil na nje. Sedanji mladini se zdi smešno, da bi računila tudi z drobnim denarjem.

Vem, kako smo morali shranjevati pred vojsko vsak vinar, ki smo ga dobili od znancev. Če smo imeli samo en vinar, že nam ga je vzela mati in spustila v »šparovček«. Nabral sem si na ta način od 4. do 10. leta celih 250 K in to je bilo tedaj precej.

Nekdaj so bili otroci veseli, če so dobili vinar — a danes dinar ni radost — krone niti ne omenim.

»Zrno do zrna pogača,
kamen do kamna palača.«

To je pregovor, ki ga na žalost in v našo nesrečo ljudje premalo upoštevajo. Bodimo odkriti! Mladina danes sorazmerno precej zasluži. Toda kam se steka ta denar? V hranilnice? Ne! Za alkohol, za tobak, za slaščice, za kino itd. itd. Kdo je temu kriv? Vsi! Dokler ne bo mladina videla lepega zgleda, varčevanja pri starejših, je zastoj vse prigovarjanje, vse kazni.

Mi preveč hlepimo po uživanju, nasladi in veselju: toda za drugo smo slepi in gluhi. Vsak le gleda, da dobi večjo plačo, več ugodnosti; toda za izpolnjevanje dolžnosti se ne zmeni mnogo.

Varčnost pa ni potrebna samo za denar, ampak priporočljiva je tudi za čas. Koliko časa potratimo po nepotrebnem. Namesto, da bi se ob nedeljah popoldne oprijeli koristnega čitanja, pa gremo raje v gostilno, kjer prebijemo cel popoldan, pa navadno še noč povrhu. Koliko imamo gmotne, koliko več pa še duševne škode?

Varčujmo pa tudi s svojimi močmi. Nepravilno je, kakor se še tupatam zgodi na kmetih, da gara gospodar takorekoč noč in dan, to pa samo zato, da mu ni treba šteti denarja za hlapca. Na eni strani varčuje, da na drugi strani več škode trpi. Ne tako! Delo je potrebno — a tudi oddih. Dan je za delo — noč za počitek.

So pa ljudje, ki menijo, da morajo imeti vse, kar imajo drugi. Če kupi sosedova Marica novo ruto, seveda jo mora imeti tudi naša Micka. Če dobi Tonček novo obleko, jo mora imeti tudi Franček. Mogoče, da na eni strani stiskamo — a na drugi mečemo ven.

Ne misli, da če kupiš obleko ali perilo vredno, da si s tem kaj prihraniš. Baš nasprotno! Krojač zahteva za delo od slabega blaga ravnolotoliko, ko od dobrega blaga. Obleka iz slabega blaga se preje raztrga, toraj moraš kupiti zopet novo in plačevati krojača. Sedaj menda vidiš, da je boljše drago in močno (seveda tvojemu stanu primerno), ko pa vredno in slabo.

Za konec pa v premissljevanje sledeče besede: »Kdor malega ne ceni, velikega vreden ni«.

A. Boštele:

Kralj noči.

(Irska povest po A. de Lamothe-u.)

Dalje.

Sally je pridušeno ihtela.

»Dobro je povedal«, je dejal Tom in si skóraj otrl solzo.

In Patrick: »Da, dobro je povedal, jaz pa bom storil po njegovi besedi«.

Dvoje ljubečih oči ga je hvaležno pogledalo, in čudovito vdan nasmehljaje je ozaril zasolzelo lice najdražjega mu dekleta.

Za soboto popoldne je bil napovedan odhod iz Queenstowna*. Izselniki so celo noč prečuli v molitvi, zjutraj ob štirih so šli k sv. maši in spovedi in okrog šeste ure so se začeli v gručah pomikati ob umazani reki Lee navzdol proti morju.

Prišli so v Queenstown. To je lepo mesto, ležeče ob vznovžju gore z lepim razgledom na zaliv. Med mestom in morjem je drevored, ki vodi do pristana. Ob nedeljah je ta aleja polna smeha, veselja, bogastva in lepih obrazov; danes pa ni bilo gospode, ki bi se sprehajala pod drevesi, samobedni Irci so sedeli okoli, zatopljeni v trpkost slovesa.

Patrick in Tom, Beci in Sally so govorili s pridušenim glasom; za to, kaj se godi okoli njih, se niso brigali. Imeli so še mnogo na srcu in časa je bilo tako malo.

* Queenstown mesto, oddaljeno od Corka samo 11 angleških milj.

Morje je naraščalo in nekam žalostno so bili valovi ob breg. Naenkrat klic: »Ana Wilson!«

Vsi so se ozrli v določeno smer. Amerikanska ladja se je urno bližala in naenkrat obstala. Spustili so mostič, in zapel je zvonec: znamenje za vkrcanje.

Nastala je gneča. Patrick je s silo dušil bol srca. Bled in prepaden, toda brez solze v očesu, je objel svojo ljubo Sally: »Pogum, draga! V dveh letih bom nazaj; skrbi za Ivanko. Bodi močna!«

Tom mu je pomagal zadeti kovček: »Zdrav bodi, Patrick! Piši kaj in me pozabi, da si katoliški Irec!«

Mladec je prijel Beci za roko in odšla sta na krov.

Kapitan Wilson je nadzoroval vkrcanje.

»To je vaš mož!« je dejal nekdo poleg njega.

»Prav!« je rekel kapitan in namignil Patricku z roko.

Fant je stopil predenj.

»Jaz te sprejem; deni svoj kovček semkaj in spravi to dekle, kamor moreš«. Po teh besedah mu je kapitan obrnil hrbet.

»No, Patrick, zdaj vidiš, da sem držal besedo«, je rekel Toby Hoppy in ga potrkal po rami. »Toda pojdi z menoj, da poiščeva za dekleta pripraven prostor«. Našla sta primeren kotiček, kjer se je Beci lahko vlegla in nemoteno počivala. Potem je hitel spet na krov, se vstopil pod veliki jambor, raztegnil mehove in z divjim ognjem zaigral narodno himno: Erin go bragh!

Pesem je kakor žganje: upijani!

Od vseh strani je zabučalo viharno odobravanje. Hoppy je odložil dude, vrigel klobuk pred noge in zapel s tresočim glasom, pomešanim s solzami:

»Irska predraga, ti zlati moj dom,
nikoli jaz tebe pozabil ne bom!
Dokler mi še bilo bo v prsih srce,
Sočutno nosilo bo tvoje gorje,
ker ti si mi dražja v bolesti in sili
kot ves širni svet v bogastvu in svili.
Erin mavourneen, Erin go bragh!

In da si svobodna, ovenčana s slavo,
ti cvetka vse zemlje, ti biser morja,
lahko bi te z večjim veseljem pozdravljal,
a nikdar z bolj vročo ljubavjo srca,
V verigah si zdaj; to nam daje moči,
materinska nam tvoja po žilah vre kri,
kot pelikan mlade, tako nas redi,
življenje prisrčno ljubezni goji.
Erin mavourneen, Erin go bragh!«

»Erin mavourneen, Erin go bragh!« so ponavljali Irci, ki so gručema stali na obali.

Tretjič se je oglasil zvonec: odhod!

Patrick se je poslovil od godca. V zadnjem hipu se je Hoppy okrenil: »Zdravstvuj, Patrick, in na svidenje! Ti greš v deželo, kjer mladi orli kmalu dorastejo. Bodi orel in spomni se!«

»All right!« je zaklical ladijski poročnik in kapitan je zarjul v svoje trobilo: »Forward!« — Zašumeli so valovi in se zapenili. »Ana Wilson« je vrgla po sebi vihrajočo grivo dima in se začela naglo oddaljevati.

»Zbogom Sally, zbogom Tom! Na svidenje!«

»Zbogom, zbogom!«

Sto rok je zavihtelo žepne rutice in klobuke v zadnji pozdrav. Potniki so strmeli v obalo, ki se je vedno bolj oddaljevala in navidezno pogrezala v ocean. Ko je na obzorju utonil zadnji grič, se je Beci jokaje vrgla na prsi svojega zaščitnika, ki je govoril domovini svoje zadnje besede:

»Zbogom in na svidenje, ti sveta sveta zemlja moje domovine! Na svidenje, ti cvet zemlje, ti biser oceana!«

Drugi so molili in plakali, on pa se je naslonil na ograjo, gledal globoko morje in mislil na daljno deželo, kjer mladi orli postanejo veliki.

Mogočno in skrivnostno je šumel zeleni ocean — — —

X. poglavje.

Glad.

Patrick je pisal. Srečno je prebil vožnjo, oddal Beci sorodnikom in takoj dobil dobro službo. Postal je nekak nadzornik drvarjev, Ircev, ki so kakih 30 milj od Baltimora sekali gozdove ob reki Chesapeake. Njegov gospodar, gospod Butterflee je bil zelo bogat lesni trgovec in je pri svojih skladiščih lesa potreboval zmožnega mladega moža, ki bi vse delo nadzoroval.

Hoppy je o tem obvestil gospoda Irvinghtona. Ta je dejal: »Butterflee mi je znan; vse gre dobro«.

Čez 3 mesece je prišlo drugo pismo. Patrick je poročal o svojem delu; da sta mu Butterflee in solastnik gospod Firebrand zelo naklonjena, da je prvi naklonjen amerikalnemu doktorju ter da sta si s Firebrandom postala celo prijatelja in lovska tovariša. Firebrand tudi hoče, da se Patrick vsak dan dve uri vadi streljati.

Hadfielda to pismo ni zadovoljilo. Rajši bi bil videl, da postane Patrick dober gospodar, ne pa lovec. Tudi Sally je bila žalostna. Sicer je tudi v tem pismu, kakor tudi v prejšnjem, bila zanjo ljubezniva beseda, toda o Bogu ni bilo v celem pismu niti črke.

Posvetovali so se z vikarjem in ta mu je poslal očetovsko pismo. Tudi Sally mu je pisala.

Odgovor je prišel šele čez 3 mesece. Patrick se je pritoževal, zakaj mu nič ne pišejo. Niti enega pisma še ni prejel iz domovine. Poročal je o svojih doživljajih in pri misli na domovino, na ubogo, od Angležev teptano Irsko, se je razvnel v ognjevito besedo o svobodi.

»Tako ne piše katoličan, ki je pred tremi dnevi obhajal Veliko noč«, je ugotovil oče Hadfield, ko je pogledal datum zadnjega pisma. Bridko mu je bilo. »Nisem prav storil, da sem ga pustil v tujino«. Tom je molčal. Ko sta bila sama z Molly, je dejal: »Ta dežela je poguba za mlade ljudi; nisva imela prav, da sva dovolila zaroko«.

Spet so romala pisma, ki jih je narekovala ljubezen in pisala skrb.

Hoppy jo govoril z učenjakom. »Vse kaže, da našemu orlu poganjajo krila in gospod O'Connor napenja vse sile, da bi mu jih pristrigel«.

»Kako to?«

(Dalje prihodnjič.)

VESTNIK DEKLIŠKIH ZVEZ.

Okrajni odbori. Lansko leto sta se vršila v Celju in Ptujju okrajna sestanka odbornic Dekliških zvez, kjer so se ustanovili okrajni odbori. Kako potrebni so, nam je dokaz ptujski okraj, kjer Dekliške zveze pod vodstvom okrajnega odbora vzorno delujejo. — Da pa bo mogoče okrajne odbore ustanoviti, je treba, da se poživijo D. Z. tam, kjer le životarjijo; z resnim delom je treba pričeti; v odbor se naj izvolijo dekleta, ki bodo z veseljem in požrtvovalnostjo vršile odborniško nalogo.

Za okrajne odbore bomo izdali dodatek k sedanjemu poslovníku D. Z.; ko bo tiskan, ga dobijo vse Dekliške zveze. Ustanovitev okrajnih odborov bo s tem olajšana in okrajni odbori bodo takoj vedeli urediti svoje delovanje.

Naraščaj. Da bodo Dekliške zveze izgubljene moči lahko nadomestile z novimi, je živa potreba, da vsepovsod začnejo zbirati naraščaj. Ko deklice izstopijo iz šole, jih je težko pridobiti za organizacijo, treba jih je že prej pritegniti k delu. Za nje prirejte posebne sestanke, vadite jih v petju in raznih nastopih, tudi razne telovadne igrice so primerne; voditeljici naraščaja D. z. ni treba biti nikaka telovadkinja.

Organizatoričen tečaj za D. Z. se bo letos na vsak način vršil v Mariboru in mogoče tudi v Celju, da se bodo dekleta praktično izvežbale v poslovanju. Vsaka D. Z. naj že sedaj skrbi, da bo poslala na tečaj eno ali dve članici, od katerih se lahko kaj pričakuje.

Agilni odbori D. Z. naj skličejo in vse potrebno oskrbijo za večje dekliške shode; sporočijo naj Prosvetni zvezi v Mariboru, ki jim bo tudi govornika poslala. Najprimernejša meseca bi bila julij in avgust.

Preglednih p 1, ki ste jih prejele, nikar ne zadržujte doma. Pošljite jih nemudoma! Če je morda katera D. Z. ni dobila naj piše po njo na Prosvetno zvezo (Osrednje vodstvo D. Z.) v Maribor, Aleksandrova cesta 6./I. Ravnajte se po navodilih v vestniku D. Z. — Bog živi!

POD VAŠKO LIPO.

Zakaj nočejo fantje pristopiti k mladeniškim društvom?

a) Fant Domanjko piše med drugim tudi tole:

Za mladinske organizacije večina naših fantov ne mara. Četudi fant spoznava, da mu one nudijo obilo dobrega in koristnega, vendar se jih na vso moč izogiblje in nikakor noče pristopiti. — Kaj je vendar temu vzrok?

Predrzo napišem prvi in menda glavni vzrok. Fantje, ki nočejo v vrste mladeniškega pokreta, so večinoma veliki — bojazljivci. Ponavljam še enkrat: pravi, pravecati strahopetci so. Eden ali drugi bi pristopil k Orlom, dopade se mu živožareči kroj, dopade se mu lepa čepica s peresom, pa se boji, neizmerno se boji, da se mu bodo njegovi prejšnji, pokvarjeni tovariši posmehovali in se norčevali iz njega, ko bi ob orlovskem prazniku z drugimi vred pristopil k obhajilni mizi. Drugače je najbolj korajžen fant, ki se nobe-

nega, še tako krepkega »aufbiks« ne ustraši. Zdaj se mu pa vendar strašno tresejo hlačice pred brezpomembnim pomilovalnim nasmeškom njegovih prejšnjih, sprijenih tovarišev. — Nekateri se boje tudi tega, da bodo s svojim pristopom k društvu izgubili svojo fantovsko družino. So pač prezaspani, da bi se v dejanskem življenju prepričali, da mladinska organizaciji sploh ni nič drugega, kakor poštena fantovska družina. Povdarjam: poštena! Varovati se nepoštene družine, pa je vendar dolžnost vsakogar. Ker pa mladi fant brez družine ne more biti, si mora poiskati pošteno tovarišijo.

Drugi vzrok, da fantje ne maraje za mladeniška društva, je njihov napačni ponos, bolje rečeno napuh. Ne rečem korajža, kajti če bi bil fant v resnici korajžen, bi gotovo pristopil k društvu. Fant, ki je bil že daleč po svetu, ki si domišlja, da že toliko zna in ve, pa naj bi vstopil v organizacijo v katero imajo odprta vrata tudi mlajši fantje, ki še niti pri vojakih niso bili in tudi drugače še toliko ne znajo kot on. (Seveda, če je to njegovo znanje, res pravo znanje?) »Ne, tega pa že ne! S temi »otročaji« se pa že ne bom družil!« — Spet drugi pa bi pristopil, je pa preponosen, da bi ogovoril predsednika, češ: »Vstopil bi rad v vaše društvo! Prosim Te, vpiši me!« Ne, to je zanj preponiževalno. Njega bi morali prositi, in sicer na kolenih, da bi blagovolil pristopiti. — Pa še nekaj je, kar fanta straši. On ve, da je treba v društvu včasih tudi kaj ubogati in biti vodstvu pokoren. Kaj pa več! On, ki je bil že pri vojakih, bil v Beogradu, v Zagrebu, na Dunaju in ne vem kje še vse; pa da bi zdaj doma, ko je prost in sam svoj, koga ubogal? Ne!!

Še en vzrok najdemo v krogu tistih, ki ne marajo za organizacijo. To je pa velika nevednost in tudi malomarnost. Fanta, ki bi ne poznal naših organizacij, menda v Sloveniji ni več najti. Pač pa najdemo še veliko takih, ki namenov in ciljev teh organizacij ne razumejo. Vse skupaj imajo za neumnost, potrato časa in denarja. K nerazumevanju organizacij spada tudi predbacivanje: »Pa so nekateri fantje vseeno slabi, četudi so v vseh mogočih društvih«. Resnica je to, kajti izjeme so povsod. Pomisliti pa bi morali, da je teh nevednih članov primeroma jako malo, večina pa je vendar dobra.

b) Koroški fant takole modruje:

Fantje imajo že v sebi od narave neko samozavest, nek ponos in ta ponos se kaj rad z voljo vred nagne na slabo stran. Da, pa do tega pride, so krivi slabi vzgledi starejših fantov. Mlad fant, mogoče še šolar, rad opazuje starejše ljudi in kar na teh vidi, tega se navzame. Kako fanta vleče k temu, da bi se mogel vendar enkrat postaviti s cigareto, in če res do tega pride, misli že, da je ves svet njegov. Fanta vlečejo tudi besede. Kolikokrat sliši, da se starejši fantje bahajo, kako so ga pili, kako so se pretekali itd. Mlad fant misli, da mora to biti človeku v čast in se šteje za velikega junaka, ako mora postati njim enak. To je tisti ponos, ki se nagiblje k hudemu. Tak fant ne bo nikdar hotel pristopiti k mladeniškim društvom, kajti v društvu se priporoča in poučuje fante, naj se varujejo kajenja, pijančevanja, razgrajanja, pretepanja itd. in ravno s temi razvadami se pa mnogo fantov misli bahati.

Naj navedem še en vzrok. Mladina sploh, posebno pa še fantje, so kaj radi prosti, brez nadzorstva, da lahko počnejo kar jim drago. Še kot šolarji imajo fantje večinoma samo eno željo, da bi se mogli otresti nadzor-

stva učiteljev. Ta brezskrbnost je za marsikaterega fanta pogubna. V tem oziru pač tudi stariši grešijo v izpolnjevanju svojih dolžnosti. Ravno v tem oziru bi morali močno napeti vajeti in vsako dejanje fanta nadzirati, ga napeljevati k temu, da bi zahajal v poštena društva. Toda mnogi starši se tega ne zavedajo in namesto, da bi pristop fanta v mladeniško društvo z vso vnemo podpirali, so pa v tem oziru popolnoma hladni, ali pa še fantom celo branijo v društvo, češ, ko smo mi bili mladi vsega tega ni bilo, pa smo vendar bili pošteni.

Marsikje pa je mogoče temu krivo tudi to, ker v društvu ni prave živahnosti, pravega veselja. Saj je vendar res, da tam, kjer ni tudi veselo, mlad fant nikoli ne bo ostal rad.

DROBIŽ.

Kako dolgo živijo ljudje? Mislimo si milijon novorojenih otrok. V prvem letu jih umre približno 120.000, v drugem letu zopet 50.000, po 45 letih jih manjka že 500.000. Po šestdesetih letih ostane od milijona ljudi le še 170.000, število, ki se čez deset let skrči na 970. Povprečna človeška starost znaša torej 33 let, nekateri trdijo, da samo 28 let. Ena četrtnina novorojenčkov umre pred osemnajstim letom. Od 100 ljudi doseže komaj šest ljudi starost 60 let in od 500 ljudi postane komaj en človek 80 let star. Vsak dan umre povprečno 50.000 ljudi, v vsaki sekundi torej eden. Prijatelj, ako si sedaj 18 let star, je to milost, ki je ni prejela niti polovica tvojih vrstnikov. Ako pa si že Abrahama videl, tedaj bodi Bogu hvaležen, ker ti pusti toliko časa za pobilšanje in pokoro!

Zobje iz jekla. Zdravi zobje so dragocen zaklad, samo žalibog, da je ta zaklad tako redek. Večina ljudi ima slabe zobe, kar je za prebavo hrane škodljivo. S slabimi zobmi ne more človek hrane dovolj zgristi, želodec take napol zgrizene hrane ne prebavlja dobro in to povzroča različne želodčne bolezni. Kdor ima količkaj denarja, si pusti popraviti slabe zobe pri zobozdravniku, ali pa, mesto preveč pokvarjenih vstaviti nove. Najdražji, pa tudi najtrpežnejši so zobje iz zlata. Marsikateremu bogatašu se sveti v ustih cel zlat rudnik. Siromašni ljudje se pa s takimi zobmi ne morejo postavljati. Pomagati si morajo z manj dragoceno snovjo. To je pa jeklo. Znana nemška tvrdka Krupp, ki je izdelovala najboljše topove, je znašla sedaj posebno sestavino jekla, ki ne zarjavi (Nirosta), ki je polovico lažja, pa vendar trpežnejša od zlata ter za dve tretjini cenejša. Iz tega jekla izdelujejo sedaj kar na debelo celo zobovje, ki je zelo močno in po ceni. Ljudem, ki radi v jezi škripljejo z zobmi, toplo priporočamo, da bi si kmalu nabavili jeklene zobe.

Denarna trdnjava. V Clevelandu v Ameriki si je Federal Reserve banka zgradila novo bančno palačo. Prostor, kjer so blagajne, je deset metrov globoko v zemlji. Zid je debel dva in pol metra. Ob vhodu so za širokimi podboji skrite strojne puške. Poslovni prostor, kjer izplačujejo uradniki strankam denar, je obdan z jekleno galerijo, v kateri so strelne line, skozi katere opazujejo oboroženi čuvaji ves prostor. To bančno poslopje je baje najbolje izmed vseh bank zavarovano. Vzroka ima pa tudi dovolj, ker sta v njem shranjeni dve milijardi dolarjev.

Prosvetna zveza v Mariboru močno priporoča vsem Prosvetnim društvom po deželi, da začnejo takoj z vso vnemo agitirati za „Naš Dom“, tako da bo mogel že v drugem polletju iziti „Naš Dom“ v lepši obliki. Vsako društvo, vsaka dekliška zveza si naj izbere korajžnega poverjenika in gibčno poverjenico, ki bosta našla dostop tudi do zadnje slovenske hiše, kjer živi slovenska mladina. Vsak poverjenik, vsaka poverjenica, ki bo pridobila

deset novih naročnikov

dobi za nagrado lepo slovensko knjigo. V zalogi še imamo nekaj izvodov številčk, ki so letos izšle, ki jih dobijo novi naročniki, tako, da bodo imeli celoten letnik. Tudi lanski letnik je še na razpolago!

ZA NAŠE KNJIŽNICE

Zgodovinske anekdote, 3. zvezek. Zbral prof. dr. Vinko Šarabon. Samozaložba. To knjižico, polno zanimivih zgodbic, našim knjižnicam najtopleje priporočamo. Spisal jo je marljiv prosvetni delavec, ki je tudi čitateljem »N. D.« po svojih krasnih člankih dobro znan. Že enkrat smo povdarjali dolžnost naših knjižnic, da morajo podpirati naša podjetna založništva in pri njih naročiti vse boljše knjige, ki izidejo. Veliko večjo dolžnost pa še imajo do onih idealnih ljudi, ki sami knjigo spišejo in jo založijo ter se s tem izpostavijo nevarnosti občutne gmotne izgube, samo da morejo krščansko prosveto širiti med ljudstvom. Te zgodovinske zgodbice so zelo srečno izbrane. Kdor jih bo bral, se bo večkrat od smeha jokal. Veliko je pa tudi prav duhovitih med njimi. Govorniki, ki vpletajo v svoj govor take kratke zgodbice, poživijo svoj govor in dosežejo tako svoj največji uspeh. Knjigo morete naročiti v knjigarnah v Ljubljani ali Mariboru, oziroma naravnost pri g. pisatelju prof. Šarabonu v Ljubljani. Cena je zelo nizka.

Leopold Turšič: Izgubljeni raj. Dramatična bajka s petjem v treh dejanjih. Prodajalna Ničman, Ljubljana. Cena 10 Din. Nastopi 9 ženskih oseb. Igra ima lepo jedro, da je zadovoljnost, ne pa stan, podlaga sreče. Vsled bogatega dejanja in lepega petja se bo igra vsem takoj priljubila.

Narodni prerod. Prosvetna knjižnica. 1. zvezek. Spisal dr. Jos. Jeraj. To pomenljivo in za naš čas zelo potrebno knjigo ponovno priporočamo. Kako se je v kratkem času priljubila in že razširila dokazuje dejstvo, da je od cele visoke naklade ostalo še samo nekaj izvodov v zalogi. Kdor se hoče poučiti, kako more biti prosvetno delo, da bo uspešno moglo preroditi narod, mora to knjigo natanko preštudirati.

Kaj kupiš v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru?

Tiskati daš lahko

knjige, vabila, cenike, kuverte, sploh vse, kar hočeš.

Kupiš lahko:

1. Vsakovrstni papir črtan in nečrtan za pisanje, pisma, ovijanje, risalni papir, kuverte, svileni in prešan papir za kinč, zvezke trdo in mehko vezane.
2. Peresa, svinčnike, radirke, črnilo, rudečilo, barve, ravnila, sploh vse pisarniške potrebščine.
3. Trgovske knjige vsake vrste.
4. Molitvenike, šolske učne knjige, vse zabavne knjige, povesti i.t.d.
5. Rožne vence, svetinjice, podobice, kipe presv. Srca Jez. in druge, podobe, slike, križe i.t.d. — Ako želiš kako reč, piši dopisnico in dobiš po pošti.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici, r. z. z. n. z. Maribor, Stolna 6

ki obrestuje po

8 % in **10** %

oziroma po dogovoru.

Na debelo!

DENAR

Na drobno!

si prihranite, ako kupujete manufakturno blago v Celju, „pri Solncu“. Velikanska izbira vedno svežega vsakovrstnega oblačilnega blaga. Vsled velikega nakupa so cene konkurenčne. Za obilen obisk se priporoča

ALOJZ DROFENIK

Mera poštena!

Postrežba točna!

BRATA RODÉ & MARTINČIČ, CELJE

TISKARNA

KNJIGOVEZNICA, IZDELOVALNICA GUMIJASTIH STAMBILJK

se priporoča za vsa v njeno stroko spadajoča dela, koja se točno in ceno izvrše